

Byla C-156/24**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2024 m. vasario 28 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Corte suprema di cassazione (Italija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2024 m. vasario 2 d.

Kasatorė:

STM srl.

Kita kasacinio proceso šalis:

Ministero della Giustizia

Pagrindinės bylos dalykas

Kasacinis skundas dėl teismo sprendimo, kuriame nurodyta, kad net tuo atveju, kai vėluojama sumokėti sumas, mokėtinas už pasiklausymo įrangos nuomą Respublikos prokuratūrai, negali būti skaičiuojami delpinigiaai pagal *Decreto legislativo n. 231/2002* (Įstatyminis dekretas Nr. 231/2002), nes teisinis santykis tarp šalių (nuomojančios bendrovės ir Teisingumo ministerijos) negali būti kvalifikuojamas kaip komercinis sandoris.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sajungos teisės, visų pirma ESS 4 straipsnio 3 dalies, Chartijos 47 straipsnio ir Direktyvos 2011/7/ES 2 straipsnio 1 ir 2 punktų bei 10 straipsnio 1 dalies išaiškinimas pagal SESV 267 straipsnį.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje įtvirtintą pagrindinę teisę į veiksmingą teisinę gynybą ir Direktyvą 2011/7/ES, visų pirma jos 2 straipsnio 1 punktą ir 2 straipsnio 2 punktą, reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai ar praktika, pagal kuriuos: i) paslaugos, kurias prokuratūrų prašymu už atlygį teikia nuomotojai, nelaikomos „komerciniais sandoriais“, kaip tai suprantama pagal šią direktyvą; ii) nuomotojų reikalavimams, susijusiems su prokuratūroms suteiktomis paslaugomis, atitinkamai netaikoma direktyvoje numatyta palūkanų mokėjimo tvarka?

2. Ar ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje įtvirtintą pagrindinę teisę į veiksmingą teisinę gynybą ir Direktyvą 2011/7/ES, visų pirma jos 10 straipsnio 1 dalį, reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai ar praktika, kuriuose nenumatytas konkretus terminas paslaugų teikėjui mokėtinam atlyginimui apskaičiuoti ir (arba) numatyta, kad šias teises galima įgyvendinti tik naudojantis teisių gynimo priemonėmis, numatytomis *Decreto del Presidente della Repubblica n. 115/2002 – Testo Unico in materia di spese di giustizia* (Respublikos Prezidento dekretas Nr. 115/2002 – Teisės aktų dėl bylinėjimosi išlaidų suvestinis tekstas), o konkrečiai – pateikti prieštaravimą dėl įsakymo dėl apskaičiavimo?

Nurodytos pagrindinės Sąjungos teisės nuostatos

2000 m. birželio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/35/ES dėl kovos su pavėluotu mokėjimu komerciniuose sandoriuose: 5, 7 ir 9 konstatuojamosios dalys

2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/7/ES dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius: 2 straipsnio 1 ir 2 punktai, 10 straipsnio 1 dalis bei 3 ir 4 konstatuojamosios dalys

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija: 47 straipsnis

Nurodytos pagrindinės nacionalinės teisės nuostatos

Decreto legislativo del 9 ottobre 2002, n. 231 – Attuazione della direttiva 2000/35/CE relativa alla lotta contro i ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali (2002 m. spalio 9 d. Įstatyminis dekretas Nr. 231 „Direktyvos 2000/35/EB dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius, įgyvendinimas“) (GURI Nr. 249, 2002 m. spalio 23 d. (toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 231/2002)), atnaujintas *Decreto legislativo del 9 novembre 2012, n. 192 – Modifiche al decreto legislativo 9 ottobre 2002, n. 231, per l'integrale recepimento della direttiva 2011/7/UE relativa alla lotta contro i*

ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali (2012 m. lapkričio 9 d. Įstatyminis dekretas Nr. 192 „2002 m. spalio 9 d. Įstatyminio dekreto Nr. 23 pakeitimai siekiant visiškai perkelti Direktyvą 2011/7/ES dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius, į nacionalinę teisę“), kaip numatyta 2011 m. lapkričio 11 d. Įstatymo Nr. 180 10 straipsnio 1 dalyje (GURI Nr. 267, 2012 m. lapkričio 15 d.): 1–5 straipsniai

Decreto del Presidente della Repubblica del 30 maggio 2002, n. 115 – Testo unico delle disposizioni legislative e regolamentari in materia di spese di giustizia (2002 m. gegužės 30 d. Prezidento dekretas Nr. 115 „Teisės aktų dėl bylinėjimosi išlaidų suvestinis tekstas“) (GURI S.O. Nr. 139, 2002 m. birželio 15 d.) (toliau – TUSG):

168 straipsnis: „1. Teismo pareigūnams mokėtinos sumos apskaičiuojamos <...> bylą nagrinėjančio teisėjo motyvuotu mokėjimo įsakymu. 2. Apie įsakymą pranešama gavėjui ir šalims, įskaitant prokuratūrą, ir jis yra laikinai vykdytinas dokumentas <...>“

168bis straipsnis „1. Išlaidų, susijusių su 2003 m. rugpjūčio 1 d. Įstatyminio dekreto Nr. 259 96 straipsnyje nurodytomis paslaugomis, ir išlaidų, susijusių su šių paslaugų naudojimu, apskaičiavimas atliekamas nedelsiant, mokėjimo įsakymu, parengiamu prokuratūros, kuri paprašė leidimo atlikti pasiklausymo operacijas arba jį įvykdė. <...> 3. Prieštaravimas mokėjimo įsakymui gali būti pateikiamas pagal 170 straipsnį“ ir

170 straipsnis: „1. Gavėjas ir proceso šalys, įskaitant prokuratūrą, gali pateikti prieštaravimą dėl mokėjimo įsakymo, susijusio su mokėjimu teismo pareigūnui <...>. Prieštaravimas reglamentuojamas pagal 2011 m. rugsėjo 1 d. Įstatyminio dekreto Nr. 150 15 straipsnį“.

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso aprašymas

- 1 Mokėjimo įsakymu *Tribunale di Catanzaro* (Katancaro teismas) – pirmosios instancijos teismas – įpareigojo Teisingumo ministeriją sumokėti *STM srl* sumas su delspinigiais pagal Įstatyminio dekreto Nr. 231/2002 4 ir 5 straipsnius, kaip atlygį už telefoninių pokalbių ir aplinkos pasiklausymo elektroninės įrangos nuomos paslaugas, kurias minėta bendrovė teikė kelioms Respublikos prokuratūroms.
- 2 Teisingumo ministerija pateikė prieštaravimą tam pačiam teismui, kuris savo sprendimu panaikino mokėjimo įsakymą ir pripažino *STM* reikalavimą, neapimančią delspinigių. Jis nusprendė, kad telefoninių pokalbių ir aplinkos pasiklausymo paslaugos buvo ne komerciniai sandoriai, už kuriuos atlyginama pagal Įstatyminio dekreto Nr. 231/2002 kriterijus, o teismo pareigūnų veikla, už kurią atlyginama pagal TUSG 168 ir paskesniuose straipsniuose nustatytus kriterijus.

- 3 Skundžiamas pirmosios instancijos teismo sprendimas buvo patvirtintas apeliacinėje instancijoje. Dėl apeliacinės instancijos teismo sprendimo STM pateikė kasacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

Pagrindiniai byloje nurodyti šalių argumentai

- 4 **Bendrovės kasatorės teigimu**, jos įrangos nuomos paslaugų teikimas yra komercinis sandoris, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2011/7/ES, nes tai yra paslaugų teikimas už atlygį, todėl pavėluoto mokėjimo atveju turi būti numatyta galimybė mokėti delspinigius.
- 5 Tokiam kvalifikavimui neprieštarauja tai, kad paslaugą suteikti prašo prokuroras. Iš tikrųjų jis, leisdamas naudotis pasiklausymo prietaisais, parengia bendrovės tiekėjos pateikto pasiūlymo priėmimo dokumentą ir taip užmezga su ja sutartinius santykius, kuriems taikomos įprastos prievolių ir sutarčių teisės normos.
- 6 Net jei nagrinėjamas santykis, atvirkščiai, turėtų būti priskiriamas prie viešosios teisės srities ir dėl to mokėjimas būtų grindžiamas tam tikra teisine prievole, kaip antai bylinėjimosi išlaidomis, nuomotojui bet kuriuo atveju turėtų būti skaičiuojami delspinigiai ir jis turėtų turėti galimybę pareikšti reikalavimą ir kitomis priemonėmis nei numatytosios TUSG, tokios kaip įsakymas dėl apskaičiavimo. Iš tikrųjų, išleidus įsakymą, a) apie jį tik pranešama šalims, o ne įteikiama jo patvirtinta kopija, todėl kreditorius, norėdamas pradėti vykdymą, pirmiausia turi gauti vykdomąją kopiją ir iš anksto sumokėti bylinėjimosi išlaidas; b) nepriimamas sprendimas dėl palūkanų (teisės aktuose nustatytų palūkanų arba delspinigių) ir c) prieštaravimas dėl jo gali būti pareikštas tik pagal minėto suvestinio teksto 170 straipsnį. Be to, d) nenumatyti jokie įsakymo dėl apskaičiavimo priėmimo terminai.
- 7 Vis dėlto, **Teisingumo ministerijos teigimu**, pirma, leidimas naudoti privačias priemones yra valdžios sektoriaus viešųjų įgaliojimų vykdymas ir, antra, prokuratūra neturi įgaliojimų pagal sutartį nustatyti prievolės valdžios sektoriui.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 8 Iki 2004 m. nebuvo aiškių nuostatų dėl pasiklausymo išlaidų nustatymo. TUSG 5 straipsnio 1 dalies *i-bis* punkte, įtrauktame Įstatymu Nr. 311/2004, tarp atlygintinų valstybės išdo išlaidų, kurias jis nurodė iš anksto, minimos tiek sekimo veiklos, kurią pagal teisės aktus privalo vykdyti telefono operatoriai, tiek šios veiklos vykdymo išlaidos. TUSG 168*bis* straipsnyje, įtrauktame Įstatyminiu dekretu Nr. 120/2018, buvo numatytas šių dviejų rūšių išlaidų apskaičiavimas teismo įsakymu pagal TUSG 168 straipsnį.
- 9 Šis teisės aktų leidėjo pasirinkimas, remiantis *Corte di cassazione* suformuota jurisprudencija, rodo teisės aktų leidėjo valią: a) įrenginių nuomą iš privačių

asmenų ir galimą paskirtų darbuotojų darbą laikyti glaudžiai susijusiais su baudžiamuoju procesu ir b) su tuo susijusias išlaidas įtraukti, kaip papildomas išlaidas, į bylinėjimosi išlaidas, taigi, nesudarant laisvos formos sutarties, tiek apskaičiavimo etapu, tiek prieštaravimo pateikimo stadijoje. Pagal šias gaires tokias išlaidas gali apskaičiuoti tik „nedelsiant“ (168*bis* straipsnis) veikianti prokuratūra motyvuotu įsakymu, kuris, nesant prieštaravimo pagal TUSG 170 straipsnį, tampa galutinai vykdytinu ir kuris yra mokėjimo dokumentas, kaip tai suprantama pagal TUSG 171 straipsnį.

- 10 Vis dėlto, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusios kolegijos nuomone, laikantis tokio požiūrio gali būti apribota nuomotojo veiksminga teisminė gynyba, nes remiantis išimtinai TUSG iš jo atimama galimybė prireikus pareikšti reikalavimus ieškinyje dėl mokėjimo įsakymo. Taigi tokia bendrovė, kokia yra dabartinė kasatorė, ne tik neturi teisės į delspinigius, bet ir turi susitaikyti su vėlavimu, dažnai labai ilgalaikiu, pripažinti jos argumentus (TUSG nenumatytas joks terminas, per kurį kompetentingas teismas turi priimti įsakymą dėl apskaičiavimo), ji neturi dokumento, kuriuo remdamasi galėtų imtis veiksmų savo reikalavimui apsaugoti, jei jis būtų pripažintas (persiunčiamas ne visas įsakymo dėl apskaičiavimo tekstas), ir apskaičiuotą sumą gali užginčyti tik šiam tikslui TUSG 170 straipsnyje aiškiai numatytais būdais.
- 11 Dėl šių pasekmių, kylančių iš *Corte di cassazione* iki šiol suformuotos jurisprudencijos, bylą nagrinėjančiai kolegijai kyla abejonių dėl jos suderinamumo su Sąjungos teise. Iš tikrųjų galima išvelgti: a) galimą nesuderinamumą su į nacionalinę teisę perkeltais kovos su pavėluotu mokėjimu pagal komercinius sandorius srities Sąjungos teisės aktais; ir b) konkretų Direktyvos 2011/7 10 straipsnio 1 dalies, pagal kurią kreditorius turi gauti vykdomąjį dokumentą per 90 dienų nuo įsakymo dėl apskaičiavimo priėmimo, pažeidimą; ir galiausiai c) prieštaravimą pagrindinei teisei į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą (Chartijos 47 straipsnis).

Taigi prašoma priimti prejudicinį sprendimą dėl taikytinų teisės aktų išaiškinimo.

- 12 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas primena, kad, gavus kasatorės skundą, prieš Italiją vykdoma SESV 258 straipsnyje numatyta pažeidimo procedūra [INFR (2021) 4037]; Europos Komisija laikosi nuomonės, kad nagrinėjamos įrangos nuomos nepriskyrus prie komercinių sandorių pagal Italijos teisės aktus iš paslaugas teikiančių bendrovių atimama pagal Pavėluotų mokėjimų direktyvą teikiama apsauga.

Atsižvelgiant į šią procedūrą bei nuomos bendrovių ir prokuratūrų ginčo apimtį, prašoma prašymą priimti prejudicinį sprendimą nagrinėti pagal pagreintą procedūrą.